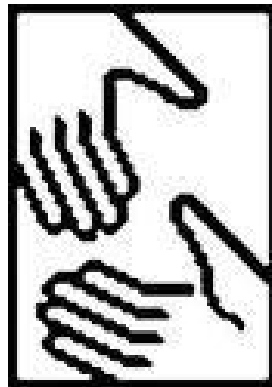

Stöd för närståendevård

VAD INNEFATTAR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD?

Med närståendevård avses vård av och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person som ordnas i den vårdbehövandes hem med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. Närståendevård för vårdbehövande över 65 år och där behovet av hjälp och omsorg beror på åldersrelaterad funktionsnedsättning handläggs inom kommunal äldreomsorg. Närståendevård för vårdbehövande under 65 år och för vårdbehövande som går under lagen om stöd för handikapp handläggs av kommunernas socialtjänst (KST).

Skillnaden mellan *närståendevård* och *ömsesidig hjälp* som anhöriga eller närstående personer ger varandra är att närståendevården är *mycket bindande och krävande*, dvs. en *dygnet runt vård* eller *fortlöpande daglig vård*. Med *närståendevården* avses *alltid hjälp med den personliga vården och omsorgen*, inte enbart hjälp med att uträtta ärenden utanför hemmet eller hushållsarbete.

Stödet för närståendevård omfattar i första hand de personer som behöver mest vård och vars funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand har försämrats så pass mycket att de behöver fortgående personlig vård och omsorg för att kunna bo hemma.

Stöd för närståendevård beviljas inte om andra tjänster än stöd för närståendevård bättre tryggar vården och omsorgen. Sådana tjänster kan vara till exempel den kommunala hemvården, någon form av boendeservice eller en annan social service.

- Stöd för närståendevård består av ett *vårdarvode*, *kompletterande hälso- och socialtjänster till den vårdbehövande* och *stöd till närståendevårdaren*.
- Närståendevårdsstöd är *ingen subjektiv rätt*, kommunen fastställer grunderna för beviljande av stöd för närståendevård inom lagstadgade bestämmelser.
- Närståendevårdsstöd beviljas oberoende av den sökandes ekonomi.
- Närståendevårdsstöd beviljas inte för vård på institution eller effektiviserat serviceboende (ESB).

Lagrum: Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård (ÅFS 1995:101)
Lag om stöd för närståendevård (FFS 2005/937).

ALLMÄNNA KRITERIER FÖR STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Enligt 3 § i lagen om stöd för närståendevård kan kommunen bevilja stöd för närståendevård om *alla förutsättningarna* nedan uppfylls:

- Någon på grund av nedsatt funktionsförmåga, sjukdom eller handikapp eller av någon annan motsvarande orsak behöver vård eller omsorg i hemförhållande.
- En anhörig till den vårdbehövande eller någon annan som står den vårdbehövande nära är beredd att ansvara för vården och omsorgen med hjälp av behövlig service.
- Vårdarens hälsa och funktionsförmåga svarar mot de krav som närståendevården ställer.
- Närståendevården tillsammans med andra behövliga social- och hälsovårdstjänster är tillräckliga med tanke på den vårdbehövandes välbefinnande, hälsa och säkerhet.

- Den vårdbehövandes hem till sina sanitära förhållanden och övriga förhållanden är lämpligt för den vård som ska tillhandahållas där.
- Beviljande av stöd bedöms vara förenligt med den vårdbehövandes bästa.
- Den vårdbehövande godkänner närståendevårdaren.

ANSÖKAN OM STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

1. Ta kontakt med kommunens äldreomsorgschef för att få en *ansökningsblankett* eller skriv ut en ansökningsblankett från kommunens hemsida www.jomala.ax under blanketter.
2. *Den vårdbehövande* står alltid som sökande för närståendevårdsstöd inom kommunen.
3. Fyll i blanketten, bifoga *C-läkarintyg* och skicka till *Jomala kommun PB 2 AX- 22151 Jomala* märkt "Närståendevård".
4. Äldreomsorgschefen tar kontakt med dig och bokar in ett *hembesök* för att informera dig om närståendevårdsstöd och för att skriva en *vård- och serviceplan*.
5. Äldreomsorgschefen tar *beslut* om närståendevårdsstödet beviljas eller avslås på basen av läkarintyg, vård- och serviceplanen och de fastställda kriterierna för närståendevårdsstöd.
6. Den sökande *delges beslutet*. Vid beviljande av närståendevårdsstöd skickas även *avtal om närståendevård* till vårdgivaren för underskrift.
7. Vårdaren får *krysslistor* som ska fyllas i för alla dagar/månad. Krysslistorna finns även för utskrift på kommunens hemsida www.jomala.ax under blanketter. Arvodet utbetalas månatligen i efterskott på basen av beslut och redovisade krysslistor. Krysslistan bör lämnas in till äldreomsorgschefen senast den 5:e följande månad för att utbetalning av arvodet ska kunna ske under månaden. Krysslista får lämnas som maximalt tre månader retroaktivt.

Närståendevårdsstöd är en *skattepliktig inkomst* varvid vårdaren ska lämna in ett *skattekort* till kommunen.

Den som är missnöjd med tjänstemannabeslutet har rätt att lämna in ett rättelseyrkande till kommunstyrelsen inom 14 dagar efter delfäendet av beslutet. För de sökande som inte uppfyller alla förutsättningarna för beviljande av stöd för närståendevård kan tjänster enligt socialvårdslagen beviljas enligt ansökan och prövning.

Frågor gällande stöd för närståendevård för äldre personer besvaras av kommunens äldreomsorgschef, tel. 329 141 eller per e-post: sanna.lindroos@jomala.ax

VÅRD- OCH SERVICEPLANEN

Enligt 7 § i lagen om närståendevård ska åtminstone följande antecknas i vård- och serviceplanen:

1. Omfattningen av och innehållet i den vård som närståendevårdaren ger.
2. Omfattningen av och innehållet i andra social- och hälsovårdstjänster som den vårdbehövande behöver.
3. Omfattningen av och innehållet i socialvårdstjänster till stöd för närståendevårdarens uppdrag.

4. Hur vården av den vårdbehövande ordnas under vårdarens ledighet, besök som hänför sig till hälso- och sjukvård eller annan frånvaro.

Planering av servicen och den fortsatta bedömningen stöds även genom anteckning av:

- Den vårdbehövandes fysiska, kognitiva, psykiska och sociala funktionsförmåga.
- En bedömning av närståendevårdarens hälsa/funktionsförmåga, vårdkunskaper och hemmet som vårdmiljö.
- Målen för upprätthållande och främjande av den vårdbehövandes funktionsförmåga.
- Uppföljningstidpunkt av vård- och serviceplanen, vid behov eller minst 1 gång/varannat år.

AVTAL OM NÄRSTÅENDEVÅRD

- Närståendevårdsstödet beviljas från *ansökningsdagen* och beviljas enligt avtal *tillsvidare*. Av särskilda skäl kan stödet beviljas för en tidsbestämd period.
- Närståendevårdsstöd beviljas för en period om minst 1 månad.
- Närståendevårdsstöd kan efter prövning i särskilda fall beviljas retroaktivt om högst 3 månader om kraven i övrigt uppfylls och särskilda skäl föreligger.
- Beslut som gäller sänkning av arvodesklass träder ikraft tidigast från första dagen i månaden efter beslutsdatum.
- Om närståendevården *tillfälligt avbryts* av skäl som beror på den *vårdbehövandes hälsa* och som inte betraktas som lagstadgad ledighet som t.ex. sjukhusvistelse eller periodplats vid institution/ ESB så upphör utbetalningen av vårdarvodet under vårdavbrottet.
- Om vården har blivit varaktigt obehövlig till följd av en ändring i vårdbehövandes hälsotillstånd så upphör avtalet vid slutet på månaden. Likaså om den vårdbehövande flyttas till långvarig institutionsvård eller avlider.
- Om närståendevården *avbryts* av skäl som beror på *vårdaren* och som inte är lagstadgad ledighet så upphör utbetalningen av vårdarvodet under vårdavbrottet. Kommunen kan säga upp avtal om närståendevårdsstöd så att det upphör 2 månader efter uppsägningen.
- Närståendevårdaren kan säga upp avtal om närståendevårdsstöd så att det upphör 1 månad efter uppsägning.
- Om den vårdbehövande eller vårdarens hälsa eller säkerhet äventyras av att avtalet fortsätter så kan avtalet upphävas omedelbart.
- Lagen om närståendevårdsstöd innehåller *inga grunder för uppsägning* varvid det är upp till *avtalspartners bedömning* när denne vill säga upp avtalet.
- Närståendevårdaren har en skyldighet att meddela kommunen när det sker förändringar i vårdtagarens tillstånd, förändringar som påverkar vårdarens förmåga att verka som närståendevårdare, när det sker avbrott i vården liksom om boende eller bostadskommun ändras.
- Kommunen tecknar en så kallad frivillig *olycksförsäkring* för närståendevårdaren vilken kan tillämpas om en olycka drabbat vårdaren i vården av den vårdbehövande.

LEDIGHET FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN

- Närståendevårdare som vårdar en person fortgående alla dagar eller dygnet runt har rätt till 5 lagstadgade lediga dygn/månad. De 5 lediga dyggen kan tas ut varje månad eller sparas ihop till en längre ledighet om maximalt 15 dagar. Outnyttjad lagstadgad ledighet sparas som maximalt tre månader. Vårdarvode påverkas inte av den lagstadgade ledigheten. Om närståendevårdaren tar ut fler dygn än den lagstadgade ledigheten påverkas arvode så att det utbetalas i proportion till antalet vårddagar. Om ledigheten under en månad överstiger 10 dygn så tjänas ingen lagstadgad ledighet in under den aktuella månaden.
- Den lagstadgade ledigheten kan även tas ut i kortare tid än ett dygn s.k. periodisering. I detta fall motsvarar 10 h ett dygn som lagstadgad avlastning.
- Lagstadgad ledighet ska redovisas i den månatliga redovisningen.
- Vid annan ledighet än lagstadgad ledighet utbetalas arvode i proportion till arvode, månadens antal dagar samt antal vårddagar.
- Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet beslutar kommunen vilka vård- och serviceformer kommunen kan erbjuda den vårdbehövande. Vård- och serviceformerna ska vara ändamålsenliga med beaktande av den vårdbehövandes vårdbehov och ålder och vara avgiftsfria.
- Närståendevårdare med ett lägre vårdarvode än vårdklass 1 är inte berättigade till lagstadgad ledighet, dvs. betald ledighet om 5 dygn/månad. Vid ledighet utbetalas arvode i proportion till antalet vårddagar.

KOMPLETTERANDE HÄLSO- OCH SOCIALTJÄNSTER OCH STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDAREN

Exempel på kompletterande tjänster som vid behov kan ordnas för den vårdbehövande enligt ansökan och prövning är bl.a. hemvårdens stödtjänster, socialt umgänge och nätverkande genom kommunens aktivitetskoordinator och deltagande på Oasens dagverksamhet för minnessjuka. Som stöd för närståendevårdaren finns i kommunen äldreomsorgschefen och från Ålands hälso- och sjukvård finns för den medicinska delen hemsjukvården, seniorrådgivningen och geriatriska kliniken.

Avgifter

Avgifter för de kompletterande hälso- och socialtjänsterna uppgår till samma avgift som för övriga kommuninvånare. Tjänsterna under närståendevårdarens lagstadgade ledighet är kostnadsfria.

INDEXSKYDD

Vårdarvodets storlek justeras kalenderårsvis med en lönekoeficient som årligen fastställs för tillämpande av 7 b § i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) (se 6 § i lagen om stöd för närståendevård).

ARVODEN FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Vårdarvudet betalas till närståendevårdare som har ett undertecknat avtal om närståendevård med Jomala kommun.

Vårdarvudet graderas i olika kategorier utgående från hur krävande och bindande vården är. Inom en vårdklass behöver samtliga kriterier uppfyllas för erhållandet av arvode enligt den.

Klass 1. 461,99 €/månad

- Den vårdbehövande behöver dagligen hjälp/ omsorg/ vägledning med de dagliga, personliga sysslorna, inte enbart hjälp med att utträta ärenden utanför hemmet eller hushållsarbete.
- Den vårdbehövande behöver inte vård och omsorg dygnet runt.
- Vården är bindande p.g.a. daglig beredskap och fysiskt och/ eller psykiskt tungt.
- Den vårdbehövande kan bo ensam eller vara ensam en stor del av dygnet. Vårdaren kan ha ett heltids- eller deltidsjobb.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till hemvård.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad. Avlösarservicen betalas enligt:
 - Under 5 timmar 6,06 €/timme
 - Över 5 timmar 30,30 €/dygn

Klass 2. 656,09 €/månad

- Den vårdbehövande behöver mycket hjälp eller närvaro i de dagliga funktionerna (t.ex. personlig hygien, påklädning, wc-besök, måltiderna och dylikt) och allmän kontroll över livet.
- Vårdbehovet är stort, men omfattar vanligen inte behov av hjälp under natten.
- Vården är bindande p.g.a. ständig beredskap och fysiskt och/ eller psykiskt tungt.
- Den vårdbehövande klarar sig ensam en del av dagen, men kan inte bo ensam. Vårdaren kan ha ett deltidsjobb.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till effektiverat serviceboende eller personlig assistans.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad. Avlösarservicen betalas enligt:
 - Under 5 timmar 11,51 €/timme
 - Över 5 timmar 60,60 €/dygn

Klass 3. 1 053,11 €/månad

- Den vårdbehövande behöver fortgående mycket hjälp i dagliga funktioner, i umgänget med andra och allmän kontroll över livet. Vårdtagaren behöver också återkommande och fortgående hjälp på natten.
- Vårdbehövande i denna kategori är beroende av annan persons insats dygnet runt. Vården är således mycket bindande samt fysiskt och/ eller psykiskt påfrestande.
- Den vårdbehövande klarar sig ensam enstaka timmar om dagen, kan inte bo ensam.
- Vårdaren i denna kategori kan inte arbeta. För att vårda den vårdbehövande måste de antingen säga upp sitt arbete eller ta tjänstledigt.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till personlig assistans, effektiviserat serviceboende eller i vissa fall institutionsboende.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad. Avlösarservicen betalas enligt:
 - Under 5 timmar 16,06 €/timme
 - Över 5 timmar 84,32 €/dygn

Klass 4. 1 312,28 €/månad

- Den vårdbehövande behöver rikligt med insatser dygnet runt. Hjälp, omsorg och tillsyn i alla dagliga, personliga funktioner (t.ex. förflytta sig, toalettbesök, hygien, påklädning, måltider och mediciner).
- Behovet av dygnet runt insatser och kontinuerlig övervakning gör att vårdaren är så gott som helt bunden i sitt uppdrag. Vården i denna kategori är ofta både fysiskt och psykiskt påfrestande.
- Utbetalning av arvodet förutsätter att vårdaren endast har ringa arbetsinkomster, slutar förvärvsarbete eller anhåller om tjänstledigt för att ta hand om den vårdbehövande.
- Vårdaren kan inte vara alterneringsledig (13 § i lagen om alterneringsledighet) eller erhålla specialvårdspeng (10 kap. i sjukförsäkringslagen) eller studera på heltid.
- Arvodet enligt kategori 4 beviljas då den vårdbehövande i annat fall skulle kräva permanent institutionsvård. Arvode enligt kategori 4 kan även beviljas kortvarigt under en tung förändringsfas för den vårdbehövande. Exempel på en tung förändringsfas är terminalvård, övergång från en vårdform till en annan (t.ex. utskrivning från en institution), eller en person som återhämtar sig efter en svår olycka.
- Berättigar närståendevårdaren till 5 dygns lagstadgad ledighet per månad. Avlösarservicen betalas enligt:
 - Under 5 timmar 20,08 €/timme
 - Över 5 timmar 100,38 €/dygn

Att dessa principer överensstämmer med kommunstyrelsens beslut intygas:
Jomala den 19 december 2023

Christian Dreyer
Kommundirektör
